

UZASADNIENIE

Decyzją z 20.03.2018 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. stwierdził, że miesięczną podstawę składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne, tj. emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe M. P. (1) jako pracownika u płatnika składek „P. – (...)” P. H. stanowi od .11.2017 r. do 31.12.2017 r. kwota 1000 zł, a od 1.01.2018 r. kwotą 1050 zł, tj. kwota odpowiadająca połowie minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego w danym okresie /decyzja k. 72 akt ZUS/.

Uznając powyższą decyzję za krzywdzącą M. P. (1) złożył od niej odwołanie wnosząc o zmianę zakwestionowanej decyzji poprzez uznanie miesięcznej podstawy wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne, jako pracownika płatnika składek „P. – (...)” P. H. z wynagrodzeniem 3000 zł brutto miesięcznie /odwołanie k. 3-4/.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie /odpowiedź na odwołanie k. 5 – 6/.

Na rozprawie z 18.09.2018 r. wnioskodawca poparł odwołanie, a pełnomocnik ZUS w osobie radcy prawnego wniósł o jego oddalenie oraz o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 1800 zł liczonej od wartości przedmiotu zaskarżenia /e-prot. z 18.09.2018 r.: 00:01:44, 00:02:11/.

Na rozprawie z 6.11.2018 r. – bezpośrednio poprzedzającej wydanie wyroku w n/n sprawie - wnioskodawca poparł odwołanie, płatnik składek przyłączył się do odwołania, a pełnomocnik ZUS wniósł o jego oddalenie i o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego po 1800 zł od każdego z uczestników określając wartość przedmiotu sporu na kwotę 5150 zł /e-prot. z 6.11.2018 r.: 00:01:34, 00:01:50, 00:02:46, 00:43:21, 00:43:54, 00:44:39/.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny w sprawie:

M. P. (1) urodził się (...) /niesporne/.

Wnioskodawca prowadził przez niespełna 2 lata od 4.12.2013 r. do 13.10.2015 r. własną działalność gospodarczą pod nazwą (...) M. P. (2), której głównym przedmiotem było zakładanie stolarki budowlanej, roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków. Po zakończeniu prowadzenia ww. działalności odwołujący był bezrobotny. Ubezpieczony korzystał z pomocy rodziców aby się utrzymać, a nadto wykorzystywał na ten cel środki finansowe otrzymywane przez niego na niepełnosprawne dziecko /niesporne, a nadto wydruk (...) k. 14 akt ZUS, zeznania wnioskodawcy e-prot. z 18.09.2018 r.: 00:10:20 – 00:19:39 w zw. z e-prot. z 6.11.2018 r.: 00:07:12 i e-prot. z 6.11.2018 r.: 00:07:12-00:23:32/.

Płatnik składek P. – (...)” P. H. prowadził od 16.01.2012 r. do 20.11.2015 r., której głównym przedmiotem były roboty związane z budową pozostałych obiektów inżynierii lądowej i wodnej, gdzie indziej niesklasyfikowanej, a następnie od 16.06.2017 r. na terenie Ł. i okolic działalność gospodarczą, której głównym przedmiotem rozbiórka i burzenie obiektów budowlanych /niesporne, a nadto wydruk (...) k. 16 i 18 akt ZUS/.

M. P. (1) jest osobą obcą dla P. H.. /niesporne/.

Wnioskodawca i płatnik składek „P. – (...)” P. H. zawarli umowę o pracę w dn. 2.10.2017 r. na czas nieokreślony w wymiarze 1/2 etatu, na podstawie której odwołujący został zatrudniony w firmie płatnika zatrudniony na stanowisku murarza z wynagrodzeniem miesięcznym w wysokości 1000 zł brutto, a jako miejsce wykonywania pracy wskazano miejsce wyznaczone przez pracodawcę na terenie Ł. i okolic, zaś jako termin rozpoczęcia pracy podano 2.10.2017 r.

Następnie aneksem z 30.10.2017 r. zmieniono od 1.11.2017 r. stanowisko pracy wnioskodawcy na brygadzista – murarz, zwiększono także wymiar czasu pracy do pełnego oraz wynagrodzenie do kwoty 3000 zł brutto miesięcznie.

/akta osobowe, a w nich: umowa o pracę k.1, aneks k. 3/.

W chwili zawierania ww. umowy o pracę wnioskodawca posiadał orzeczenie lekarskie z 28.09.2017 r. o braku przeciwwskazań do zatrudnienia u płatnika na stanowisku murarza /akta osobowe, a w nich zaświadczenie k. 2, skierowanie na badania k. 1/.

Przed zatrudnieniem u płatnika wnioskodawca był osobą bezrobotną /zeznania wnioskodawcy e-prot. z 18.09.2018 r.: 00:10:20 – 00:19:39 w zw. z e-prot. z 6.11.2018 r.: 00:07:12 i e-prot. z 6.11.2018 r.: 00:07:12-00:23:32/.

W dniu 16.11.2015 r. wnioskodawcy udzielono pomocy na izbie przyjęć (...) Szpitala (...) im. WAM – (...) Szpital (...) w Ł. w związku z nadciśnieniem /dokumentacja medyczna k. 58/.

W lutym 2017 r. przebywał w Wojewódzkim Szpitalu (...) w Ł. na Oddziale Urologii i Transplantologii N. w związku nawrotową kolką nerkową od 6.02.2017 r. do 9.02.2017 r. i wypisał się wówczas na własne żądanie.

W dniu 22.03.2017 r. wnioskodawca otrzymał skierowanie do poradni specjalistycznej chirurgii urazowo – ortopedycznej w trybie pilnym w związku z bólami odcinka L/S kręgosłupa promieniującymi do bioder oraz drętwienia lewej kończyny dolnej od kilku lat.

W dn. 19.04.2017 r. wnioskodawca rozpoczął leczenie w specjalistycznej poradni nefrologicznej w (...) Szpitalu (...) im. WAM – (...) Szpital (...) w Ł., gdzie m.in. w wywiadzie podał, że od 4 lat cierpi na bóle kręgosłupa lędźwiowe promieniujące do pośladka. /dokumentacja medyczna k. 31, 33, 40, 44- 45/.

W związku ze schorzeniem tarczycy leczył się od 27.03.2017 r. w Poradni Onkologii Ogólnej. Odwołujący przeszedł w Wojewódzkim Wielospecjalistycznym Centrum Onkologii i Traumatologii im. M. K. w Ł. dn. 2.08.2017 r. operacyjne usunięcie mikroraka brodawkowego tarczycy. Wnioskodawca przebywał w tym szpitalu od 1 do 4.08.2017 r. /zeznania wnioskodawcy e-prot. z 18.09.2018 r.: 00:10:20 – 00:19:39 w zw. z e-prot. z 6.11.2018 r.: 00:07:12 i e-prot. z 6.11.2018 r.: 00:07:12-00:23:32, dokumentacja medyczna k. 31, k. 52/.

Wnioskodawca leczył się w związku ze schorzeniami kręgosłupa w (...) Szpitalu (...) im. N. B. w Ł., gdzie 29.05.2017 r. został przyjęty w związku z bólem grzbietu – bólem okolicy lędźwiowo – krzyżowej promieniującym do lewej kończyny dolnej. Wówczas wykonano u niego badanie RTG w którym stwierdzono na poziomie L3/L4 tylne uwypuklenie kręgosłupa lędźwiowo – krzyżowego z rekonstrukcją 3D, na poziomie L4/L5 tylną wypuklinę krążka międzykręgowego z modelowaniem worka oponowego, na poziomie L5/S1 zwężenie przestrzeni międzykręgowej tylnie – lewoboczną przepuklinę jądra miazdzystego zwięzającą oba kanały międzykręgowo z przewagą po stronie lewej, Lewy korzeń S1 uciśnięty, prawy korzeń S1 modelowany, możliwe modelowanie korzenia L5 w otworze międzykręgowym przez zmiany zwyrodnieniowe lewego stawu międzykręgowego /dokumentacja medyczna k. 35/.

W dniu 19.05.2017 r. wnioskodawca zgłosił do Miejskiego Centrum Medycznego (...) w Ł. na izbę przyjęć, gdzie udzielono mu pomocy okulistycznej z powodu uczucia ciała obcego w prawym oku od godzin porannych. Podano wówczas odwołującemu leków do worka spojówkowego i przeprowadzono badanie okulistyczne /dokumentacja medyczna k. 56/.

Wnioskodawca pozostawał pod opieką Niepublicznego Zakładu (...) w Ł. u specjalisty neurologa od 20.06.2017 r., gdzie został przyjęty w trybie pilnym z rozpoznaniem oznak i objawów chorobowych dotyczących układu nerwowego i mięśniowo – kostnego, samoistnym (pierwotnym) nadciśnieniem /dokumentacja medyczna k. 38/.

Płatnik składek sporządził dokumentację osobową wnioskodawcy, w której znalazło się m.in. ww. zaświadczenie, a nadto 2 zaświadczenia o ukończeniu szkolenia bhp, karta szkolenia wstępnego bhp w ramach instruktażu ogólnego w dn. 2.10.2017 r. i stanowiskowego w dn. 2-4.10.2017 r. na stanowisku murarza, a na stanowisku murarza – brygadzisty 2-3.11.2017 r., kwestionariusz osobowy dla kandydata na pracownika, w którym wnioskodawca nie przedstawił dotychczasowego przebiegu jego doświadczenia zawodowego.

Ponadto płatnik prowadził dla odwołującego listy płacowe za miesiące od października do grudnia 2017 r. oraz listy obecności w pracy za rok 2017 -2018 /niesporne, karty przychodów k. 62, informacja o warunkach zatrudnienia k. 65, a nadto akta osobowe, a w nich: listy obecności, listy płac, kwestionariusz osobowy, zaświadczenia o szkoleniu bhp k. 5,7, karta szkolenie wstępnego bhp k. 4/.

Płatnik składek nie sporządził pisemnego zakresu obowiązków wnioskodawcy ani na stanowisku murarza, ani też na stanowisku brygadzysty – murarza /niesporne, a nadto zeznania wnioskodawcy e-prot. z 18.09.2018 r.: 00:10:20 – 00:19:39 w zw. z e-prot. z 6.11.2018 r.: 00:07:12 i e-prot. z 6.11.2018 r.: 00:07:12-00:23:32/.

Praca wnioskodawcy na rzecz płatnika polegała na wykonywaniu docieplenia budynku szkoły w dzielnicy C. w Ł.. Pracę na budowie nadzorował osobiście płatnik składek /zeznania wnioskodawcy e-prot. z 18.09.2018 r.: 00:10:20 – 00:19:39 w zw. z e-prot. z 6.11.2018 r.: 00:07:12 i e-prot. z 6.11.2018 r.: 00:07:12-00:23:32/.

Płatnik składek wypłacał pracownikom wynagrodzenia w gotówce raz w miesiącu z dołu za okres 1 miesiąca /niesporne, zeznania wnioskodawcy e-prot. z 18.09.2018 r.: 00:10:20 – 00:19:39 w zw. z e-prot. z 6.11.2018 r.: 00:07:12 i e-prot. z 6.11.2018 r.: 00:07:12-00:23:32/.

W okresie zimowym, gdy płatnik zatrudnił wnioskodawcę, firma płatnika nie ma wielu zleceń na usługi budowlane /niesporne/.

W spornym okresie prócz wnioskodawcy płatnik składek w 2017 r. zatrudnił w swojej firmie jeszcze tylko 2 pracowników: M. K. (2) i K. W. na umowy o pracę na czas nieokreślony na stanowiskach malarzy każdego w wymiarze ¼ etatu za wynagrodzeniem minimalnym obliczonym proporcjonalnie do wymiaru czasu pracy w jakim byli zatrudnieni, tj. w wysokości 500 zł brutto miesięcznie. W okresie niezdolności do pracy wnioskodawcy ani wymiar czasu pracy pozostałych pracowników płatnika, ani ich wynagrodzenia nie uległy zwiększeniu /niesporne, a nadto informacja o warunkach zatrudnienia k. 66, umowy o pracę k. 67-68, angaż k. 69, karta przychodów za 2017 r. i 2018 r. k. 70-71, 73-74, umowa o pracę k. 75, informacja o warunkach zatrudnienia k. 76, umowa o pracę k. 77, angaż k. 78, zeznania płatnika e-prot. z 18.09.2018 r.: 00:24:28- 00:29:52, zestawienie pracowników k. 91/.

Wnioskodawca stał się niezdolny do pracy od 28.11.2017 r. i przebywał nieprzerwanie na zwolnieniu lekarskim do 25.09.2018 r.

Odwołujący od 28.11.2017 r. przeszedł rutynowe badania kontrolne w Wojewódzkim Szpitalu (...) im. M S. – Curie w Z. po zabiegu operacyjnym na tarczycy. Miał wówczas wykonane jodowanie i leżał w izolatce szpitalnej. Ze szpitala został wypisany 5.12.2017 r.

Wnioskodawca po wyjściu ze szpitala zaczął mieć problemy z kręgosłupem. Odwołujący 13.12.2017 r. zgłosił się do Poradni Eskulap z ostrym bólem korzeniowo w przebiegu zmian zwyrodnieniowych na odcinku kręgosłupa L3-L5 i przepukliny jądra miazdżystego L5/S1 w związku z czym lekarz stwierdził konieczność kontynuowania zwolnienia. Został przyjęty do (...) Szpitala (...) im. N. B. w (...).01.2018 r., gdzie rozpoznano u niego utrzymujący się od 2 tygodni ból grzbietu – rwę kulszową z bólem lędźwiowo – krzyżowym, rwę kulszową lewostronną, wobec czego został skonsultowany neurologicznie. Odwołujący był pod opieką ambulatoryjną specjalisty neurologa w związku z kontynuacją skierowania i korzystał z wizyt 23.01.2018 r., 15.05.2018 r. W badaniu MR kręgosłupa na odcinku L/S z dn. 23.02.2018 r. we wnioskach stwierdzono przepuklinę jądra miazdżystego L5/S1 /niesporne, a akta osobowe a w nich zestawienie przerwy i świadczenia k. 12 część C, zeznania wnioskodawcy e-prot. z 18.09.2018 r.: 00:10:20 – 00:19:39 w zw. z e-prot. z 6.11.2018 r.: (...) i e-prot. z 6.11.2018 r.: 00:07:12-00:23:32, dokumentacja medyczna k. 31, k. 35, 41, 47/

Do chwili obecnej wnioskodawca nie powrócił do zdrowia.

Obecnie wnioskodawca, jego żona i dziecko utrzymują się ze świadczenia rehabilitacyjnego w wysokości 500 zł i świadczenia na dziecko w wysokości ok. 2000 zł miesięcznie. Wnioskodawca spłaca obecnie zobowiązania w związku

z kredytem mieszkaniowym / zeznania wnioskodawcy e-prot. z 18.09.2018 r.: 00:10:20 – 00:19:39 w zw. z e-prot. z 6.11.2018 r.: (...) i e-prot. z 6.11.2018 r.: 00:07:12-00:23:32/.

Orzeczeniem z 20.08.2018 r. zaliczono wnioskodawcę do osób o lekkim stopniu niepełnosprawności do 31.08.2020 r. ustalając, że stopień ten datuje się do 22.05.2018 r. i stwierdzono przeciwwskazanie do ciężkiej pracy fizycznej / orzeczenie k. 61/.

Płatnik składek w okresie niezdolności do pracy wnioskodawcy spowodowanej chorobą nie zatrudnił nikogo na jego miejsce ale sam przejął jego obowiązki pracownicze. Obecnie płatnik zatrudnia 57 pracowników. Płatnik składek aktualnie nie zatrudnia żadnego pracownika z wynagrodzeniem wyższym niż wynagrodzenie minimalne. Nadal płatnik nie zatrudnił żadnego pracownika jako brygadzysty, ani jako kierownika budowy, ale sam wykonuje wszystkie związane z tym obowiązki /niesporne, a nadto zeznania płatnika e-prot. z 18.09.2018 r.: 00:24:28- 00:29:52 w zw. z e-prot. z 6.11.2018 r.: 00:24:50 i e-prot. z 6.11.2018 r.: 00:24:50-00:38:55/.

Płatnik składek „P. – (...)” P. H. zgłosił wnioskodawcę do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych od 2.10.2017 r. z tytułu pracowniczego zatrudnienia. Płatnik złożył za wnioskodawcę dokumenty rozliczeniowe, w których obliczył i rozliczył składki na ubezpieczenia społeczne od miesięcznych podstaw ich wymiaru za październik i listopad 2017 r. w wysokości 1000 zł tj. wysokości odpowiadającej 1/2 kwoty minimalnego wynagrodzenia za pracę. Następnie złożył korektę dokumentu rozliczeniowego za listopad 2017 r. z wykazaniem składek na ubezpieczenia społeczne od podstawy ich wymiaru 2700 zł. W dokumentach rozliczeniowych za wnioskodawcę płatnik składek w kolejnych miesiącach tj. od grudnia 2017 r. do lutego 2018 r., wskazywał zerowe podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne. Nadto płatnik składek wskazał za wnioskodawcę wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy z powodu choroby finansowane ze środków pracodawcy od 28.11.2017 r. do 30.12.2017 r. oraz zasiłek chorobowy z ubezpieczenia chorobowego od 31.12.2017 r. do 28.02.2018 r. Składki na ubezpieczenia społeczne od nowej podstawy w wysokości 2700 zł miesięcznie zostały naliczone w okresie, gdy wnioskodawca przebywał na zwolnieniu lekarskim / niesporne, a nadto akta osobowe a w nich druk (...) P (...) k. 1 część C, (...) P (...) k. 2 część C/.

Płatnik składek w badanym okresie posiadał zaległości z tytułu opłacania składek w ZUS /niesporne, a nadto wydruk korespondencji k. 24 akt ZUS/.

Płatnik składek wystawił 25.09.2018 r. świadectwo pracy, w którym potwierdził, że M. P. (1) był zatrudniony w „P. – (...)” P. H. od 2.10.2017 r. do 31.10.2017 r. w połowie wymiaru czasu pracy na stanowisku murarza, a od 1.11.2017 r. do 25.09.2018 r. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku murarza – brygadzysty, zaś stosunek pracy uległ rozwiązaniu na zasadzie porozumienia stron /akta osobowe a w nich: świadectwo pracy k. C- 13/.

Płatnik składek w 2017 r. osiągnął z działalności po odliczeniach przychód w wysokości 437339 zł /zeznanie podatkowe PIT – 28 k. 79-83/.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych dowodów w postaci dokumentów zalegających w aktach sprawy, w tym dokumentacji medycznej wnioskodawcy, a także w załączonych aktach rentowych, a nadto na częściowo na podstawie zeznań wnioskodawcy i płatnika, choć jedynie w takim zakresie w jakim okazały się one być niesprzeczne i spójne pozostałym wiarygodnym materiałem dowodowym.

Sąd nie dał wiary odwołującemu, że nie leczył się z powodów schorzenia kręgosłupa przed zatrudnieniem u płatnika, albowiem przeczy temu dokumentacja medyczna skarżącego, z której wprost wynika, że cierpiał na bóle w odcinku lędźwiowo – krzyżowym od kilku lat wcześniej. Ponadto Sąd miał na uwadze, że wnioskodawca mógł się spodziewać, że niedługo od zawarcia aneksu do spornej umowy może stać się niezdolny do pracy skoro po przejściu w dn. 2.08.2017 r. zabiegu operacyjnego z usunięciem mikroraka tarczycy, wiedział, że w listopadzie 2017 r. przejdzie rutynową kontrolę w szpitalu.

Natomiast płatnikowi Sąd odmówił wiary w tym zakresie, w jakim twierdził, że istniała rzeczywista potrzeba zatrudnienia wnioskodawcy na stanowisku brygadzysty murarza, która uzasadniałaby zarówno zwiększenie wymiaru

czasu pracy skarżącego z połowy do pełnego etatu, jak i zwiększenie jego wynagrodzenia z 1000 zł do 3000 zł miesięcznie. Z całokształtu materiału dowodowego wynika bowiem, w tym także z zeznań samego płatnika, że ani wcześniej, ani później nie zatrudniał nikogo na stanowisku brygadzysty ani kierownika budowy, lecz sam zawsze wykonywał te obowiązki, nadto przez cały czas wszyscy pracownicy płatnika otrzymują w jego firmie wynagrodzenie w wysokości wynagrodzenia minimalnego. O braku rzeczywistej potrzeby powierzenia wnioskodawcy stanowiska brygadzysty świadczy też to, że w spornym okresie prócz skarżącego płatnik zatrudniał jeszcze tylko 2 pracowników jako malarzy i to jedynie na 1/4 etatu każdego wobec czego nie było takiej konieczności, co potwierdza i ta okoliczność, że po powstaniu w krótkim okresie od zatrudnienia wnioskodawcy u odwołującego niezdolności do pracy płatnik nikogo ani wtedy, ani do dnia dzisiejszego nie zatrudnił na stanowisku brygadzysty, choć aktualnie jak zeznał na ostatnim terminie rozprawy zatrudnia aż 57 pracowników, podczas, gdy w spornym okresie zatrudniał łącznie ze skarżącym zaledwie 3 pracowników przy czym 2 pozostałych na 1/4 etatu. Ta ostatnia okoliczność nie może przy tym budzić specjalnego zdziwienia skoro płatnik prowadzi działalność w sektorze budowlanym a jak powszechnie wiadomo w sezonie zimowym naturalnym jest, że tego rodzaju firmy mają mniej zleceń. Wreszcie wskazać należy, że płatnik ani też wnioskodawca nie wykazali, że faktycznie po zawarciu aneksu do umowy o pracę poza zwiększeniem etatu do pełnego wymiaru czasu pracy, w jakikolwiek sposób zmienił się zakres dotychczasowych obowiązków skarżącego w taki sposób, że uzasadniałoby to zwiększenie jego wynagrodzenia do kwoty 3000 zł miesięcznie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie podlega oddaleniu.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 8 ust. 1, art. 11 ust. 1, art.12 ust. 1 i art. 13 ustawy z 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U.2016 r., poz. 963 t.j.), pracownicy, to jest osoby fizyczne pozostające w stosunku pracy, podlegają obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym tj. emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu w okresie od nawiązania stosunku pracy do dnia jego ustania.

Stosownie do art. 1 ust 1 ustawy z 25.06.1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (t.j. Dz.U. z 2014r. poz. 159) osobom tym, w razie choroby lub macierzyństwa, przysługują świadczenia pieniężne na warunkach i w wysokości określonych ustawą.

Z kolei art. 18 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, stanowi, że podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe ubezpieczonych wymienionych w art. 6 ust. 1 pkt 1-3 i pkt 18a stanowi przychód, o którym mowa w art. 4 pkt 9 i 10, z zastrzeżeniem ust. 1a i 2, ust. 4 pkt 5 i ust. 12.

Stosownie do treści art. 20 ust. 1 wspomnianej ustawy, podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe oraz ubezpieczenie wypadkowe stanowi podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i ubezpieczenia rentowe, z zastrzeżeniem ust. 2 i ust. 3.

W związku z powyższym wskazać należy, że wysokości wynagrodzenia uzgodnionego przez strony stosunku pracy na gruncie prawa ubezpieczeń społecznych ma istotne znaczenie z uwagi na okoliczność, że ustalanie podstawy wymiaru składki z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy następuje w oparciu o przychód, o którym mowa w ustawie o podatku dochodowym od osób fizycznych, a więc w oparciu o wszelkiego rodzaju wypłaty pieniężne, a w szczególności wynagrodzenie zasadnicze, wynagrodzenie za godziny nadliczbowe, czy różnego rodzaju dodatki, nagrody, premie itp. Umowa o pracę wywołuje zatem nie tylko skutki bezpośrednie, dotyczące wprost wzajemnych relacji między pracownikiem i pracodawcą, lecz także dalsze, pośrednie, w tym w dziedzinie ubezpieczeń społecznych, kształtując stosunek ubezpieczenia społecznego, w tym wysokość składki, co w konsekwencji prowadzi do uzyskania odpowiednich świadczeń. Oznacza to, że ocena postanowień umownych może i powinna być dokonywana także z punktu widzenia prawa ubezpieczeń społecznych, a więc nie tylko z punktu widzenia interesu pracownika (ubezpieczonego), ale także interesu publicznego

Według art. 83 ust. 1 pkt 3 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, Zakład wydaje decyzje w zakresie indywidualnych spraw dotyczących w szczególności ustalania wymiaru składek i ich poboru, a także umarzania należności z tytułu składek.

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, Zakład Ubezpieczeń Społecznych może kwestionować wysokość wynagrodzenia stanowiącego podstawę wymiaru składek, jeżeli okoliczności sprawy wskazują, że zostało wypłacone na podstawie umowy sprzecznej z prawem, zasadami współżycia społecznego lub zmierzającej do obejścia prawa (por. wyrok SN z 19.05.2009 r., III UK 7/09, LEX nr 509047, a także uchwała SN z 27.04.2005 r., II UZP 2/05, OSNP 2005, Nr 21, poz. 338 oraz wyroki SN z 2.08.2007 r., III UK 26/07, z 19.09.2007 r., III UK 30/07).

Oczywiście, stanowisko organu rentowego podlega kontroli sądowej w ramach postępowania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych.

W niniejszej sprawie wnioskodawca w dniu 30.10.2017 r. podpisał aneks do umowy o pracę, na mocy którego zmieniło się jego stanowisko pracy z murarza na brygadzystę - murarza, zwiększył się też jego etat z 1/2 do pełnego wymiaru czasu pracy i wynagrodzenie z kwoty 1000 zł do kwoty 3000 zł. Ważność zmodyfikowanej aneksem z 30.10.2017 r. umowy w zakresie wysokości wynagrodzenia została zakwestionowana przez organ rentowy, który zarzucił stronom umowy naruszenie zasad współżycia społecznego polegające na świadomym zamiarze osiągnięcia korzyści z systemu ubezpieczeń społecznych kosztem innych uczestników tego systemu.

W tym miejscu stwierdzić należy, że ustalenie w umowie o pracę rażąco wysokiego wynagrodzenia za pracę może być w konkretnych okolicznościach, uznane za nieważne jako dokonane z naruszeniem zasad współżycia społecznego, polegającym na świadomym osiągnięciu nieuzasadnionych korzyści z systemu ubezpieczeń społecznych kosztem innych uczestników tego systemu - art. 58 § 3 k.c. w zw. z art. 300 k.p. (por. wyrok SN z 9.08.2005r., III UK 89/05, LEX nr 182780, wyrok SN z 4.08.2005 r., II UK 16/05, LEX nr 182776, wyrok SN z 19.05.2009 r., III UK 7/09, LEX nr 509047).

Kwestią sporną w sprawie pozostawało zatem, czy zachodziły przesłanki do ustalenia, że wnioskodawca powinien być objęty od 1.11.2017 r. ubezpieczeniem społecznym z podstawą wymiaru składek od jakiej płatnik rozliczył składki, czy też jak chciał tego organ rentowy z podstawą wymiaru składek określoną zaskarżoną decyzją. Należało zatem ustalić, czy postanowienia umowy o pracę były sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, tym samym czy były nieważne (art. 58 § 2 k.c.). Powyższe sprowadza się do rozstrzygnięcia podstawowej kwestii - czy wysokość wynagrodzenia wypłaconego wnioskodawcy za jego pracę była godziwa, to znaczy czy wynagrodzenie to stanowiło ekwiwalentne wynagrodzenie do rodzaju, ilości i jakości pracy oraz wymaganych kwalifikacji.

W pierwszej kolejności należy zauważyć, że w prawie pracy obowiązuje zasada swobodnego kształtowania postanowień umownych, lecz nie jest też sporne, że wolność kontraktowa realizuje się tylko w takim zakresie, w jakim przewiduje to obowiązujące prawo. Jakkolwiek z punktu widzenia art. 18 § 1 k.p. umówienie się o wynagrodzenie wyższe od najniższego jest dopuszczalne, gdyż normy prawa pracy swobodę tę ograniczają tylko co do minimum świadczeń należnych pracownikowi w ramach stosunku pracy, to należy pamiętać, że autonomia stron umowy w kształtowaniu jej postanowień podlega ochronie jedynie w ramach wartości uznawanych i realizowanych przez system prawa, a strony obowiązują nie tylko respektowanie własnego interesu jednostkowego, lecz także względem interesu publicznego. Najdobitniej wyraża to reguła zawarta w przepisie art. 353 1 k.c., który ma odpowiednie zastosowanie do stosunku pracy, zarówno wobec braku uregulowania normowanej nim instytucji w prawie pracy, jak też niesprzeczności z zasadami prawa pracy (por. art. 300 k.p.) zawartego w nim wymagania, by treść stosunku pracy lub jego cel nie sprzeciwiał się właściwości (naturze) tego stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego. Z kolei odpowiednie zastosowanie art. 58 k.c. pozwala na uściślenie, że postanowienia umowy o pracę sprzeczne z ustawą albo mające na celu jej obejście są nieważne, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, a sprzeczne z zasadami współżycia społecznego - nieważne bezwzględnie.

Należy zwrócić uwagę, że sprzeczny z zasadami współzycia społecznego może być także niegodziwy cel umowy o pracę, polegający na ustaleniu nadmiernej wysokości wynagrodzenia (rażąco wygórowanego), aby otrzymywać zawyżone świadczenia z ubezpieczeń społecznych kosztem innych ubezpieczonych. Co prawda w tezie wyroku SN z 4.08.2005 r. (II UK 320/04, OSNP 2006/7-8/122) przyjęto, że „cel zawarcia umowy o pracę w postaci osiągnięcia świadczeń z ubezpieczenia społecznego nie jest sprzeczny z ustawą (art. 58 §1 k.c.)”, a w wyroku SN z 25.01.2005 r. (II UK 141/04, OSNP 2005/15/235) stwierdzono, że „stronom umowy o pracę, na podstawie której rzeczywiście były wykonywane obowiązki i prawa płynące z tej umowy, nie można przypisać działania w celu obejścia ustawy (art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 300 k.p.)”, to - pomijając, że rozstrzygnięcia te zapadły w odmiennych niż oceniany stanach faktycznych - trzeba zauważyć, że dotyczą one kwalifikowania opisanych zachowań w aspekcie ich zgodności z prawem, nie rozważając czy nie naruszają one zasad współzycia społecznego. Zgodnie bowiem z art. 58 § 2 k.c. nieważna jest czynność prawna sprzeczna z zasadami współzycia społecznego, wyrażająca się m.in. poprzez ustanowienie rażąco wygórowanego, a zatem niegodziwego wynagrodzenia. Tym samym, uzasadnionym jest twierdzenie, że ustanowienie w umowie o pracę nadmiernie wysokich wynagrodzeń może być sprzeczne z zasadami współzycia społecznego, bowiem fakt, że cel zawarcia umowy o pracę w postaci osiągnięcia świadczeń z ubezpieczenia społecznego nie jest sprzeczny z ustawą, nie może oznaczać akceptacji dla nagannych i nieobojętnych społecznie zachowań korzystania ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych, przy zawieraniu umów o pracę na stosunkowo krótki okres przed zajściem zdarzenia generującego uprawnienie do świadczenia z ubezpieczenia społecznego lub ustaleniu wysokiego wynagrodzenia w celu uzyskania przez osobę ubezpieczoną naliczonych od takiej podstawy świadczeń z ubezpieczenia społecznego.

Mając na uwadze powyższe, należy podkreślić, że co do zasady, z jednej strony wynagrodzenie za pracę ma stanowić wartość godziwą, z drugiej zaś, ma odpowiadać rodzajowi pracy, kwalifikacjom wymaganym przy jej wykonywaniu i ma stanowić ekwiwalent za ilość i jakość świadczonej pracy.

Jednym z najistotniejszych kryterium godziwości (sprawiedliwości) wynagrodzenia za pracę, jest ekwiwalentność wynagrodzenia wobec pracy danego rodzaju, przy uwzględnieniu kwalifikacji wymaganych do jej wykonywania, jak też ilości i jakości świadczonej pracy (art. 78 k.p.). Mając na względzie ustalony w sprawie stan faktyczny oraz treść art. 13 k.p., należy stwierdzić, że przymiot „niegodziwości” będzie posiadała przede wszystkim płaca rażąco za niska. Nie oznacza to jednak tego, że znamię „niegodziwości” nie może również dotknąć płacy rażąco wysokiej (zob. wyrok SN z 7.08. 2001 r., I PKN 563/00, OSNP 2002/4/90). Tym samym brak jest przeciwwskazań do tego, by postanowienia umowy o pracę dotyczące wynagrodzenia za pracę i innych świadczeń związanych z pracą mogłyby być oceniane przez pryzmat zasad współzycia społecznego, jako nieważne w części przekraczającej granice godziwości, a zatem w sytuacji ich nadmiernej (rażąco nieproporcjonalnej) wysokości. W przywołanej uchwale Sąd Najwyższy podkreślał bowiem, że w sferze prawa ubezpieczeń społecznych godziwość wynagrodzenia - jedna z zasad prawa pracy - zyskuje dodatkowy walor aksjologiczny, albowiem w prawie ubezpieczeń społecznych istnieje znacznie mocniejsza niż w prawie pracy bariera działania w ramach prawa, oparta na wymagającym ochrony interesie publicznym i zasadzie solidarności ubezpieczonych.

Względność zasady godziwości wynagrodzenia, wyraża się koniecznością odniesienia się nie tylko do potrzeb pracownika, ale także świadomości społecznej oraz ogólnej sytuacji ekonomicznej i społecznej. Zatem mimo tego, że postanowienia umowy o pracę, które nadmiernie uprzywilejowują płacowo danego pracownika, w prawie pracy mieściłoby się w ramach art. 353 [1] k.c., to w prawie ubezpieczeń społecznych, w którym pierwiastek publiczny zaznacza się bardzo wyraźnie, możliwe jest - w okolicznościach każdego konkretnego wypadku - przypisanie zamiaru nadużycia świadczeń przysługujących z tego ubezpieczenia. Jest to związane z alimentacyjnym charakterem tych świadczeń oraz z zasadą solidaryzmu, wymagającą tego, żeby płaca - stanowiąca jednocześnie podstawę wymiaru składki - nie była ustalana ponad granicę płacy słusznej, sprawiedliwej i zapewniającej godziwe utrzymanie oraz żeby rażąco nie przewyższała wkładu pracy, a w konsekwencji, żeby składka nie przekładała się na świadczenie w kwocie nienależnej. Jest tak również dlatego, że choć przepisy prawa ubezpieczeń społecznych w swej warstwie literalnej odnoszą wysokość składek do wypłaconego wynagrodzenia, to w rzeczywistości odwołują się do takiego przełożenia pracy i uzyskanego za nią wynagrodzenia na składkę, które pozostaje w harmonii z poczuciem sprawiedliwości w

korzystaniu ze świadczeń z ubezpieczenia, udzielanych z zasobów ogólnospołecznych (podobnie wyrok SA w Krakowie z 20.12.2012 r., III AUa 420/12, LEX nr 1220514).

Pojęcie godziwości wynagrodzenia za pracę w prawie ubezpieczeń społecznych winno być zatem interpretowane przy uwzględnieniu wymogu ochrony interesu publicznego oraz zasady solidarności ubezpieczonych, gdyż podstawę wymiaru składki ubezpieczonego, będącego pracownikiem, stanowi wynagrodzenie godziwe, a więc należne, właściwe, odpowiednie, rzetelne, uczciwe i sprawiedliwe, zachowujące cechy ekwiwalentności do pracy.

Odnosząc powyższe rozważania do ustalonego w sprawie stanu faktycznego, Sąd stwierdził, że ustalona wysokość wynagrodzenia ubezpieczonego trafnie została uznana przez ZUS za wygórowaną i nie stanowiła wynagrodzenie godziwego oraz adekwatnego do jakości i ilości pracy świadczonej przez ubezpieczonego w badanym okresie. Należy zwrócić uwagę, że wnioskodawca przed zawarciem umowy o pracę przeszedł w sierpniu 2017 r. zabieg operacyjny na tarczycy w związku z usunięciem mikroraka i doskonale zdawał sobie sprawę z tego, że w listopadzie 2017 r. będzie miał w związku z tym kontrolne rutynowe badania szpitalne w związku, z którymi mógł się spodziewać rychłej niezdolności do pracy. Ponadto wnioskodawca od kilku lat przed zawarciem spornej umowy o pracę cierpiał na odnawiające się problemy w związku z jego schorzeniami kręgosłupa, co wynika w sposób jasny z lektury dokumentacji medycznej wykluczając jako wiarygodną wersję skarżącego, że nie mógł przewidzieć problemów z kręgosłupem. Pracodawca wiedział zaś, że jego ewentualne zwiększone zobowiązania płacowe względem wnioskodawcy będą krótkotrwałe bo później wnioskodawca będzie jako pracownik mógł korzystać ze świadczeń chorobowych z ubezpieczeń społecznych. Ponadto wnioskodawca i płatnik nie wykazali, aby była faktyczna potrzeba powierzenia wnioskodawcy stanowiska brygadzysty skoro prócz skarżącego płatnik zatrudnił tylko w badanym okresie jeszcze 2 pracowników, ale co istotne każdego zaledwie w wymiarze ¼ etatu. Znamienne jest, że ani wcześniej ani po powstaniu w krótkim okresie od zawarcia spornego aneksu z 30.10.2017 r., bo już od 28.11.2017 r. niezdolności do pracy wnioskodawcy aż do dnia dzisiejszego płatnik nie zatrudnił nikogo jako brygadzysty choć aktualnie, co warto zaakcentować, zatrudnia aż ponad 50 pracowników. Sąd przeanalizował też jak kształtowała się polityka płacowa w firmie płatnika i ta analiza również doprowadziła do tożsamyh wniosków, że prócz skarżącego żaden inny pracownik płatnika nie uzyskiwał i nadal nie uzyskuje większego wynagrodzenia niż minimalne. Strony umowy nie wykazały też, że faktycznie uległ zmianie zakres obowiązków pracowniczych wnioskodawcy, przez co skarżący miał więcej pracy niż dotychczas. Dodać należy, że w badanym czasie firma płatnika nie miała wiele zleceń, gdyż był to okres zimowy, kiedy naturalnym jest, że prac budowlanych nie wykonuje się dużo z uwagi na warunki atmosferyczne, co tym bardziej poddaje w uzasadnioną wątpliwość konieczność zmiany stanowiska skarżącego i zwiększenie jego etatu oraz wynagrodzenia. Jeśli zaś zestawić wszystkie wyżej przytoczone okoliczności ze świadomością wnioskodawcy co do tego na co się leczył od dłuższego czasu i świadomością rychłej zaplanowanej hospitalizacji po operacji tarczycy w sierpniu 2017 r., twierdzenia organu rentowego okazały się być w pełni uzasadnione, że zwiększeni na krótko po podjęciu zatrudnienia u płatnika i zaledwie na kilka tygodni przed planowanym pobytem w szpitalu od 28.11.2017 r. na badaniach kontrolnych z wykorzystaniem jodu i koniecznością leżenia w izolatce szpitalnej, stanowiło rzeczywistą przyczynę zwiększenia wynagrodzenia skarżącego do 3000 zł, tym bardziej, że nigdy wcześniej ani później aż do chwili obecnej płatnik żadnemu ze swoich pracowników nie płacił wynagrodzenia większego niż minimalne wynagrodzenie obowiązujące w danym czasie.

Należy w tym miejscu zaakcentować, że odwołujący został przez Przewodniczącą składu orzekającego na przykładach pouczony o obowiązku dowodzenia swoich twierdzeń jaki spoczywa na nim z mocy art. 3 k.p.c. i art. 6 k.c., a mimo to skarżący nie sprostował temu obowiązkowi, ale poprzestał na gołosłownych twierdzeniach, że miał wykonywać pracę brygadzysty u płatnika, na co zresztą brak zdaniem Sądu wiarygodnych dowodów.

W ocenie Sądu mając na uwadze wszystkie poczynione wyżej rozważania należy uznać, że wynagrodzenie wnioskodawcy w kwocie 3000 zł było wygórowane w świetle zakresu obowiązków, zajmowanej pozycji w firmie, a także rodzaju i jakości świadczonej przez niego pracy i przez to nie stanowiło wynagrodzenia ani godziwego ani ekwiwalentnego.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie (...) § 1 k.p.c. Sąd oddalił odwołanie od zaskarżonej decyzji ustalającej miesięczną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne z tytułu zatrudnienia ubezpieczonego od 1.11.2017 r. do 31.12.2017 r. na kwotę 1000 zł miesięcznie, a od 1.01. (...). na kwotę 1050 zł miesięcznie.

Orzekając o zwrocie kosztów zastępstwa procesowego na rzecz ZUS od płatnika składek Sąd oparł się na art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. w zw. z §9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r., poz. 1804 z późn. zm).

Natomiast nie obciążając wnioskodawcy tymi kosztami Sąd kierował się trudną sytuacją rodzinną, osobistą i materialną skarżącego (wnioskodawca jest osobą schorowaną, niepełnosprawną w stopniu lekkim i nie może wykonywać ciężkich prac fizycznych, ma niepełnosprawne dziecko w wieku szkolnym, utrzymuje się z razem z żoną i dziećmi ze świadczenia ubezpieczeniowego w wysokości 500 zł oraz świadczenia na niepełnosprawne dziecko w wysokości 2000 zł a przy tym musi spłacać raty kredytu mieszkaniowego), która to sytuacja uzasadniała skorzystanie z dobrodziejstwa jakie przewiduje art. 102 k.p.c. w postaci możliwości odstąpienia od obciążenia kosztami zwrotu zastępstwa procesowego na rzecz strony wygrywającej spór sądowy, uznając, że takie rozstrzygnięcie jest zgodne ze społecznym poczuciem sprawiedliwości.

ZARZĄDZENIE

odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć wnioskodawcy razem z pouczeniem o terminie i o sposobie wniesienia apelacji.

A.P.